

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора мистецтвознавства, професора Ірини Сергіївни Довгалюк
на дисертаційну роботу Пан Ботяня “Вплив сичуаньської школи на саксофонне
мистецтво Китаю”, подану до захисту на здобуття ступеня
доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво

1.Актуальність дисертаційного дослідження. Нечуваний, доволі стрімкий розвиток художнього простору неєвропейських культур останнім часом привертає увагу щоразу більшої кількості дослідників. Серед таких найактивніший поступ спостерігаємо в розвитку музичної культури Китаю, коли в умовах відкриття від кінця ХІХ століття кордонів, звершення революції 1911 року та припинення володарювання імператорських династій Китай припинив тенденцію багатовікової ізоляції від зовнішніх впливів. Від цього часу розпочалась ера інтенсифікації культурних обмінів з Заходом і засвоєння форм його мистецького життя. На тлі цих подій Китай активно розпочав процес засвоєння і практичного втілення величезних здобутків західної культури, одним із проявів якої постає саксофонне мистецтво.

Відтак дисертація Пан Ботяня, яка присвячена наразі не дослідженій темі – музикознавчій реконструкції процесу утворення сичуаньської саксофонної школи в м. Ченду від 2000 р. в контексті впливу її досягнень на розвиток саксофонного мистецтва інших провінцій Китаю, є звісно вельми назрілою та актуальною. Дослідник уперше розглядає в роботі сутність поняття “саксофонна школа Китаю” в сенсі систематизації та характеристики її складових, здобутків у педагогічній праці, методиці виховання професійних педагогів і виконавців та утворення масиву національного композиторського репертуару для саксофонів. Для наукового обґрунтування сформованості досліджуваного явища на прикладі діяльності педагогів консерваторії та низки інших музичних навчальних закладів провінції Сичуань він обґрунтував і довів розвиненість усіх обов’язкових її складових – педагогічної, виконавської, науково-методичної і композиторської роботи.

2. Структура та зміст дисертації. Зміст дисертації Пан Ботяня “Вплив сичуаньської школи на саксофонне мистецтво Китаю” спрямований на розкриття теми дослідження, яку дисертант направляє в річище вивчення історичних передумов і шляхів становлення впродовж понад столітнього періоду саксофонного мистецтва в Китаї та комплексної кооперації при розбудові сичуаньської саксофонної школи з провідними фахівцями Франції, Бельгії, США, Канади, Італії, а також України. Зміст роботи відповідає її меті та завданням.

Робота чітко структурована та складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел, алфавітного покажчика китайських саксофоністів і композиторів та додатків.

У вступі Пан Ботянь визначає актуальність теми дослідження, яку аргументує відсутністю музикознавчих досліджень з проблеми заснування в 2000 році та швидкої, впродовж неповної першої чверті ХХІ століття, розбудови в Сичуаньській консерваторії класу професійної гри на саксофоні, здобутки якої виявились вельми значними, швидко вплинули на розвиток саксофонного мистецтва інших провінцій Китаю і навіть сприяли виведенню національного саксофонного мистецтва до рівня кращих світових здобутків у цій галузі. Також у вступі Пан Ботянь сформулював мету дослідження, завдання, об’єкт і предмет, окреслив теоретико-методологічну базу і ступінь дослідження проблематики, зазначив матеріали дослідження, сформулював наукову новизну, вказав на зв’язок обраної теми роботи з науковими програмами, планами, темами.

Перший розділ “Методологічні основи мистецтвознавчих досліджень сичуаньської саксофонної школи” має теоретико-методологічне та історико-музикознавче спрямування. Перший підрозділ присвячено засадам дослідження саксофонного мистецтва Сичуані в національному художньому просторі Китаю та в контексті міжкультурних зв’язків. Відрадно, що дисертант не проминув відзначити, що до зацікавлення та поширення саксофонної гри у Китаї та розбудови сичуаньської саксофонної школи були причетні наші земляки –

українські музиканти Давид Гейгнер з містечка Казатин (сьогодні Вінницька область) і Дмитро Таїров з Одеси (перша половина ХХ століття), які стали організаторами джазових оркестрів і музичних магазинів в далекому Китаї, а вже у ХХІ столітті і професора саксофону з Києва Юрія Василевича. У наступному, другому підрозділі послідовно визначено історичні фактори входження саксофону в простір китайської музичної культури. Третій підрозділ присвячено вивченню особливостей відкриття класу саксофонної гри в Сичуаньській консерваторії, його значенню в становленні китайської саксофонної школи та дослідженню специфіки значної кількості навчальних закладів провінції, що відкривалися з метою ширшого виховання саксофоністів-виконавців і педагогів.

У другому розділі “Аспекти творчої діяльності найвидатніших саксофоністів Сичуані в процесі становлення китайської саксофонної школи” дисертант зосереджує увагу на дослідженні різнопланових аспектів творчої діяльності найвидатніших саксофоністів Сичуані, знайомить читачів із численними мистцями, які спричинились до швидкої розбудови сичуаньської саксофонної школи, визначає жанрово-стильові параметри та індивідуальні ознаки творчості композиторів Сичуані. Провідним джерелом творчості сичуаньських композиторів дослідник визначає місцевий фольклор. Відрадно, що пан Ботянь звертає спеціальну увагу на роль народної музики у формуванні сичуаньської саксофонної школи та доводить значущість і пріоритетність здійснення саксофонних перекладів народних пісень та інструментальних мелодій у становленні і розвитку композиторства представників цієї школи. У цьому контексті варто відзначити спеціальну зацікавленість китайських саксофоністів творчістю сучасних українських композиторів, які у своїх композиціях звертаються до народних українських мелодій, зокрема, це такі мистці як Віктор Камінський, Володимир Рунчак, Мирослав Скорик, Ганна Гаврилець, Кармела Цепколенко, Олександр Козаренко, В’ячеслав Цайтц та ін. Їхня творчість – це не лише збагачення власне репертуару китайських саксофоністів, але приклад і добра школа для їхніх композиторів у зверненні до фольклорних джерел.

Третій розділ “Специфіка сичуаньської саксофонної школи у національному і світовому культурному континуумі” присвячено визначенню сичуаньської саксофонної школи як цілісного явища китайського духового мистецтва, що містить риси типологічної єдності з іншими національними школами; як системи єдності стильових особливостей композиторської творчості та принципів, що застосовуються в діяльності сичуаньських педагогів і продовжуються в педагогічній та виконавській практиці наступних поколінь.

Робота відзначається логічністю побудови, де кожний із запропонованих розділів дослідник присвячує одному з поставлених завдань, спрямованих на вирішення основного наукового завдання дисертації.

Висновки роботи постають переконливими, відповідають поставленій меті, корелюються із завданнями. Отримані результати дослідження мають теоретичне і практичне значення.

3. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією. Наукове завдання дисертаційної роботи Пан Ботяня виконано на високому професійному рівні. Обрані дослідником методи поєднують наукові принципи музикознавства, історії, культурології, джерелознавства, які він поєднує з використанням ноологічного підходу, наративного і синергетичного аналізу. Текст дисертації засвідчує про оволодіння здобувачем науковою методологією та здобуття відповідних для рівня доктора філософії компетенцій.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження забезпечується сучасними науковими підходами і ґрунтовною теоретико-методологічною базою. Теоретична база включає роботи, присвячені питанням філософського і культурологічного спрямування, історії китайської музики, музикознавчі дослідження широкої проблематики, зокрема й теорії та історії духового мистецтва, зокрема саксофонного, різним аспектам проблематики виконавських і педагогічних шкіл, педагогіки, методики навчання, музичної освіти, виконавства, композиторського і виконавського жанрового саксофонного репертуару, виконавської інтерпретації, джазового саксофонного мистецтва.

5. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження Пан Ботяня є беззаперечною, адже в роботі вперше здійснено комплексний аналіз розвитку сичуаньської саксофонної школи впродовж перших 23-х років її існування, яку дисертант дослідив у контексті міжкультурної співпраці з саксофоністами Заходу, здійснив докладний аналіз напрямів діяльності педагогів та композиторів Сичуані на чолі з Лі Юйшеном, визначив і дослідив багатоаспектні напрями діяльності найвидатніших саксофоністів Сичуані і випускників відділу саксофонної гри, уперше представив аналіз розвитку саксофонного мистецтва в контексті китайсько-українських взаємин, сформулював поняття “сичуаньська саксофонна школа” та обґрунтував специфіку її особливостей.

6. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає в використанні матеріалів та висновків роботи в подальших дослідженнях з проблем розвитку музичної культури і духового мистецтва Китаю та України, можуть стати підґрунтям для подальшого вивчення музично-педагогічних шкіл і тенденцій розвитку духового мистецтва при викладанні музикознавчих дисциплін у Китаї та в Україні. Також практична цінність роботи полягає в можливості використання її результатів у лекційних курсах “Історія духового мистецтва”, “Саксофонне виконавство”, “Основи саксофонної методики”. Робота безперечно має зацікавлювати всіх, хто цікавиться історією та культурою Китаю, сьогоденним розвитком і побутуванням музичного мистецтва цього самобутнього народу.

7. Апробація результатів дисертації. Результати дослідження висвітлені у двох статтях у виданнях, які включених до Переліку наукових фахових видань України, одній статті в закордонному фаховому виданні, індексованому в Web of Science і Scopus, публікаціях у збірках п’яти Міжнародних наукових конференцій. Публікації за темою дисертації вповні розкривають основні її положення.

8. Дотримання академічної доброчесності. Дисертація є оригінальною та самостійною науковою працею, результати якої було отримано автором

особисто. В тексті роботи не виявлено ознак плагіату, некоректних цитувань, фабрикацій і фальсифікацій.

9. Дискусійні положення та зауваження. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Пан Ботяня, попри окремі зауваження щодо наявності помилок комп'ютерного набору, хотілося б у пошукувача уточнити деякі дискусійні питання:

1. На сторінці 138, представленої до захисту дисертації, Ви пишете про утворення в 1940-х роках мережі “Бюро дослідження народної музики”, яке вперше в Китаї розпочало працю з документування музичного фольклору. Чи ця робота була продовжена в Китаї і згодом, у наступні десятиліття? Чи відбувається фіксація музичного фольклору сьогодні, якщо так, то яким чином проводяться ці дослідження і яка подальша доля записаних фонограм, чи вони укладаються в архіви?

2. У своєму дослідженні Ви звертаєте увагу на широке використання в концертних програмах саксофоністів опрацювань мелодій китайської фольклорної музики, а також на зацікавлення китайською музикою в світі. Прошу уточнити, наскільки активно сучасні китайські композитори використовують мелодії народних пісень та інструментальних награвань у творах для саксофону? Чи є приклади звернення до опрацювання китайських народних пісень у творах для саксофону зарубіжних композиторів?

3. Який жанр китайської композиторської творчості для саксофону залишається найбільш питомим і затребуваним серед виконавців/слухачів?

4. На сторінці 141–144 дисертаційного дослідження Ви стверджуєте про прагнення китайських композиторів відтворювати в композиціях для саксофону тонкощі колориту фольклорної музики провінції Сичуань. Якими засобами це досягається?

10. Загальний висновок і оцінка дисертації. Аналіз тексту дисертації Пан Ботяня “Вплив сичуаньської школи на саксофонне мистецтво Китаю” засвідчив, що робота є оригінальним та цілісним дослідженням, має наукову новизну, теоретичне значення і практичну цінність. Дисертація виконана на високому науковому рівні та повністю відповідає спеціальності 025 Музичне

мистецтво. Робота є належним чином апробована, наукові публікації достатньої мірою відображають її зміст.

Дисертаційна робота Пан Ботяня “Вплив сичуаньської школи на саксофонне мистецтво Китаю” відповідає п. п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 “Про затвердження Вимог до оформлення дисертації”, затвердженого Міністерством юстиції України 03 лютого 2017 р. за № 155/30023, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри української фольклористики
імені академіка Філарета Колесси
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Ірина ДОВГАЛЮК